

KİTAP HAFTASI MI ÖMÜR BOYUNCA KİTAP MI?

«Kitap kadri bilen İnsan kadri de bilir»

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

Her sene bizim bir kitap haftamız vardır. Diğerleri gibi bu da 7 gün sürer. Herhalde faydası var ki devam olunuyor. Kitap meraklıları için vitrinler çok cazibedir. Görülenler arasında ciddi eserler yok değildir. Fakat taliplisi azdır. Bunları ceplerinden bastıranlar satamamış ve çok defa iflâs etmişlerdir. Eskiden müellifler bunları basan kitapçıların yanında dilenci gibi kalırlardı. Şimdi mektep kitapları bastıranlar müstesna pek o kadar buna rağbet eden kalmamıştır. Bunun bittabi sebepleri vardır. Malûm ya bizde doğru söze güvenirlere. Ben de bu işle ilgili olanları lüzumsuz yere gücendirmemek için susmayı yerinde bulur ve bu gibi ciddi eserleri bastırarak yerler ve makamların çoğalmasını dilerim.

Bir taraftan görüyorum, mahdut sayıda insanlarda seviyemiz yükseliyor gibi. Lâkin ekseriyette alçalıyor. İlmî ve ciddi neşriyat o kadar çok satılmıyor. Demek taliplisi az veyahut da paraları yok, alamıyorlar. Zira parasız verilene sarılıyor ve okuyorlar. Hele birçok aileler vakit öldürecek en bayağı mecmuaları alıyorlar. İş ve günün adamı olmuş ve refaha ermiş insanlar da böyle. Bunların içinde şüphesiz birkaç tane ele alınacak kadar kıymetli olanları yok değil, Fakat mütebakisi hiç de içimize ferahlık verecek gibi değil. Bana bunları görüyor musun diyenlere cevabım şu oluyor. Bazı Ehibba evinde ancak bunlar mevcut, onlarla konuşma yerine bazen yanlarında birer birer sahifelerini teaccüblerimle karıştırıyorum. Ciddi eserlere bu rağbetsizlikten üzülmemek kabil değildir. Ecnebi memleketlerde herhalde bu gibi yayınların rağbeti fazla olmalı, fakat onların da çok def'a nefis ve halkın yeni paralı ekseriyetine hitap eden hafif neşriyatı bizi de istilâ ediyor. Renkli resimleri için bilir bilmez herkes alıp duruyor. Bunların ciddilerine diyecek yok.

Avrupa'da değil böyle haftalarda, yıl başlarında ve senenin hemen hemen hergününde başkalarının alâkadar olduğu kitaplardan birer tane kendilerine alırken, birer de dostlarına göndermek için tedarik ederler. Bizim memleketimize bir zaman bu terbiye girer gibi oldu. Çıktı gitti mi bilmiyorum. Ben bir aile tanırım. Hususi doktorlarını onlardan para al-

mıyor diye verecekleri şerefiye miktarınca kitap alıp yollarlardı. Şimdi böyle birşey işitmiyorum ve çok şükür böyle şey bekleyenler de yoktur. Fakat şu kitap haftası münasebetiyle aklıma şu geldi :

Vaktiyle Asya Türk dünyasında şimdi İranlıların kutladıkları Nevruz'dan önceki üç haftanın başlarında herkes kuru yemiş bayramı yapar. Zira Nevruz baharın başlayacağını müjdeliyen bayramdır. Ondan sonra taze yemişler çıkacaktır. Esnafın elinde kuruyemişler kalacak, herkes tazesini arayacağından ziyan edeceklerdir. Siz tesanüde bakın bir bayram icad ile bunun hepsini bitiriyorlar. Kitap Haftası güzel; ne olur, ku haftada varlıklı insanlar evlerine yardım için biraz kitap alsalar. Bayram manâlaşır ve satılan mektep kitapları hariç, vay benim de kitaplarım satılıyor diye kendiğinden bastırana cesaret ve şevk gelir. Bunu yapmayı düşünemiyenler haftadan bilmem ki nasıl faydalanıyorlar?

Bizde ciddî kitaba meraklılar az değildir. Fakat bunların bir kısmı parasız kitap almağa o kadar alışmışlardır ki verdiğini zaman alırlar ve hafta sen bize kitaplarını vermiyorsun diye de darılırlar. Yani bu suretle parasız olarak bunları her vesile ile elde etmek isteyen bir zümre peyda olmuştur. Bir kısmına ciddî hediye vermelidir. Zira aralarında alamayacaklar vardır. İnsan para vermiyerek aldığı kitabın kıymetini bilmem ki takdir eder mi? Fakat takdir edenler de vardır. Bir kısım müellifler bedava kitap verilmesi aleyhindedir. Bence lehinde olmak lâzımdır. Esasen kitap neşri bizde bir kazanç menbaı olamaz. O eskidenmiş, ev bark sahibi olanlar bulunmuş. Şimdi öyle bir şey yoktur. Kitabı sevenlere bunlar helâl olsun.

Sık sık karıştırdığım eski kitapların başlarında kitap sevgisi hakkında yazılı medullerin manzum ve mensur Türkçe asıllarını ve bazılarının Arapça ve Farsça'larından yapılmış tercümelerinden örneklerini bu vesile ile kitap meraklılarına ithaf ediyorum :

- Ey kitabın kâğıdın her kim nişan için bükür
Desti kahriyle çeküp hançer ile kanım döker.
- Benim sevgilim kitap ve yazı kalemimdir. Geriye kalanların hepsi mihnet, endişe ve gamdır.
- Ey okuyan; kitapta bir yanlışlık vaki' oldu ise bana kahr ve itab etme. O hataları lütfu kereminle düzeltiver. Her şeyin doğrusunu Allah bilir.
- Zamanımızda en hayırlı arkadaş kitaptır.

- İlim bir avdır, yazmak onu tutmaktır.
- Senin : — Bu benim mâlimdir, diye övündüğün bir şey hakkında herkesin : — Vaktiyle bu filan kimsenin elinde idi, demesi onun da senin elinde kalmıyacağını göstermek için kâfidir.
- Sadettin Teftazanî der ki : — Ey benden kitaplarımı istiare etmek isteyen kimse. Bir âşıkın maşukunu başkasına ariyet vermesinin ne kadar arı mucip bir hareket olduğu elbette malumdur. Benim ise bu dünyada maşukum kitaptır, sen hiç bir maşukun iare edildiğini gördün mü?
- Birisinden okunmak için kitap alırsan kendinde uzun oyalamayıp çabuk gör. Anı temiz tut, yine aldığın gece ver.
- Eğer okuduklarını hafızanda saklayamazsan kitap toplamaktan bir faide yoktur. İlmin evde olduğu bir mecliste hazır olmak arzu eder misin?
- Ebu Sa'd bin Dost veya bir başkası diyor ki :
... Kitaplarını dolaplara kovup üzerlerini kilittiyenler, bunlardan istifade edecek kimselere mani' olanlar bu hareketleriyle bu kitapları bir nevi' tahrib ve helak etmiş olurlar. Bazı cahiller de vardır ki bunlar bu kitapları okuyan kimselere karşı kalplerinde şiddetli buğz beslerler. (Bu alçaklıktır).
- İlim emanettir, onu saklamak hiyanettir.
- Kâğdın gülmesi, kalemin ağlamasıyla olur.
- Halelsiz hemdem istersen katında
Kitap olsun enisin halvetinde.
- Kitabım isteme benden salkın kim,
Elimden dilberim almak gibidir.
- Kitabı alıp uzun müddet geri vermemek hiyanetin başıdır.
- Efendi sana alâ nasihat
Hazer kıl hanene nadan getirme
Kitap olsun enisin hem celisin
Sakın ehli hava yaran getirme.
- Andırır hayr ile ta ruzu hesap
Bana bir ölmez oğuldur bu kitap.
- İbrahim Nihalî «Miratül' Ukala» da der ki : — Pehlivan olmayan kim-

se mahsus elbiselerini giymekle pehlivan olmaz ve koynuna kitap sokmakla âlim olmaz. Beline kılıç takmakla şeci olmaz.

— Ragıp Paşa'nın : Çünkü yoktur enisi hucrei gam
Ragıba sohbetim kitap iledir.

Kitap Haftası kitap seven ve sevmiyenlere, okuyan ve okumayanlara kutlu olsun.

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER